โครงสร้างและการใช้ภาษาในฉบับแปล: ข้อผิดพลาดในการแปลโครงสร้าง passive voice จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย

Target Language Structures and Usages: The Mistranslation of Passive Constructions from English into Thai

สมภพ ใหญ่โสมานัง (Somphob Yaisomanang)[1*]

Received: July 22, 2025
Revised: September 24, 2025
Accepted: September 25, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาลักษณะข้อผิดพลาดในการแปลโครงสร้าง passive voice จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย โดยพิจารณาจากโครงสร้างและการใช้ภาษาในฉบับแปล กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 230 คน ใช้แบบทดสอบการแปลในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า การวิเคราะห์โครงสร้างและการใช้ภาษาในฉบับแปลทำให้พบข้อผิดพลาดในการแปลโครงสร้าง passive voice เป็นภาษาไทย 7 รูปแบบ คือ 1) การไม่ถ่ายทอดความหมาย passive voice 2) การถ่ายทอดความหมาย passive voice ด้วย active voice 3) การถ่ายทอดความหมาย passive voice ด้วย noun clauses 4) การถ่ายทอดความหมาย passive voice ด้วย noun phrases 5) การถ่ายทอดความหมาย main verbs ใน passive voice ผิด 6) การถ่ายทอดความหมาย passive voice ด้วยคำแสดงข้อมูลทางไวยากรณ์ด้าน modality และ 7) ภาษาในฉบับแปลที่ไม่เหมาะสมหรือไม่เป็นธรรมชาติ

คำสำคัญ: การแปล, โครงสร้าง passive voice, ข้อผิดพลาดในการแปล, การใช้ภาษา, ภาษาฉบับแปล

Abstract

This research aimed to analyze translation errors in rendering passive constructions from English into Thai by examining target language structures and usages. The sample consisted of 230 English majors at Burapha University. A translation test was used to collect the data. The results revealed that the analysis of target language structures and usages uncovered seven patterns of translation errors as follows: 1) passivity meanings not translated, 2) passive constructions translated into active constructions, 3) passive constructions translated into noun clauses, 4) passive constructions translated into noun phrases, 5) mistranslation of main verbs, 6) passivity meanings translated into modality meanings, and 7) inappropriate or unnatural target language.

Keywords: Translation, Passive Construction, Translation Errors, Language Usages, Target Language

[1] ภาควิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
Department of Western Languages, Faculty of Humanities and Social Sciences, Burapha University
[*]Corresponding Author, Email: somphob@go.buu.ac.th

บทนำ

โครงสร้าง passive voice มีบทบาทสำคัญในการสื่อสารในภาษาอังกฤษเมื่อผู้สื่อสารต้องการเน้นย้ำความหมายที่บุคคลหรือสิ่งที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำ (action) มากกว่าการเน้นน้ำหนักที่บุคคลหรือสิ่งที่กระทำ (agent) หรือเมื่อบุคคลหรือสิ่งที่กระทำนั้นไม่เป็นที่รู้จัก (Collins COBUILD, 2012) นอกจากนี้ โครงสร้าง passive voice ยังนิยมใช้ในงานเขียนบางประเภท เช่น งานเขียนทางด้านวิทยาศาสตร์และงานวิชาการ (Swan, 2016) เราจึงพบการใช้โครงสร้างนี้อย่างแพร่หลายในการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษในบริบทต่าง ๆ กันไป

อย่างไรก็ตาม การใช้โครงสร้างนี้เพื่อสื่อความหมายในภาษาไทยและภาษาอังกฤษอาจไม่มีกฎระเบียบที่สอดคล้องกันทุกประการ โครงสร้างนี้ในภาษาไทยมักมีจุดมุ่งหมายหลักในการสื่อนัยความหมายของการได้รับผลกระทบเชิงลบซึ่งสะท้อนวิธีคิดของผู้ใช้ภาษา (Iwasaki & Ingkaphirom, 2009) ในขณะที่ ภาษาอังกฤษใช้โครงสร้างนี้ด้วยเหตุผลทางด้านโครงสร้างภาษาด้วย (Swan, 2016) ซึ่งในบางบริบทอาจไม่ได้เกี่ยวข้องกับการสื่อนัยความหมายของการได้รับผลกระทบเชิงลบแต่อย่างใด ความต่างเหล่านี้อาจสร้างปัญหาในการสื่อสารได้หากผู้ใช้ภาษาไม่สามารถแยกแยะการสื่อความหมายของโครงสร้างนี้ในทั้ง 2 ภาษาได้ และลักษณะความต่างดังกล่าวจะส่งผลต่อการแปลในที่สุด เพราะความไม่เข้าใจในวิธีการสื่อสารย่อมทำให้ผู้แปลไม่อาจสกัดสารของต้นฉบับได้อย่างถูกต้องครบถ้วน

ด้วยเหตุดังกล่าว ในการถ่ายทอดความหมายโครงสร้าง passive voice ผู้แปลจำเป็นต้องกระทำอย่างระมัดระวังเพื่อรักษานัยความหมายให้ถูกต้องครบถ้วนตามต้นฉบับ และยังต้องคำนึงถึงรูปแบบการใช้ภาษาในฉบับแปลที่ถูกต้องด้วย เพราะในกระบวนการแปล ผู้แปลต้องวิเคราะห์ความหมายจากต้นฉบับและนำความหมายดังกล่าวมาถ่ายทอดให้อยู่ในระเบียบแบบแผนของภาษาฉบับแปลที่เป็นธรรมชาติ ข้อบกพร่องจากขั้นตอนใดดังกล่าวจะส่งผลให้เกิดข้อผิดพลาดในการสื่อความหมายโครงสร้าง passive voice ได้

ข้อผิดพลาดในการถ่ายทอดความหมายโครงสร้าง passive voice มักพบใน 3 รูปแบบ คือ การสื่อความหมายผิดจากต้นฉบับ การใช้ไวยากรณ์และโครงสร้างผิด และภาษาในฉบับแปลไม่เป็นธรรมชาติ (สุพรรณี ปิ่นมณี, 2555) รูปแบบข้อผิดพลาดดังกล่าววิเคราะห์ได้จากความเทียบเคียงทางด้านความหมายและรูปแบบการใช้ภาษาในฉบับแปล การเรียนรู้ประเด็นทั้ง 2 จึงมีความสำคัญเพราะทำให้ผู้แปลเข้าใจรูปแบบข้อผิดพลาดและอาจส่งเสริมให้ผู้แปลมีวิธีการแก้ไขข้อผิดพลาดในการแปลให้มีความถูกต้องและสื่อสารได้อย่างสัมฤทธิ์ผล

ด้วยเหตุความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีวัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์ลักษณะข้อผิดพลาดในการแปลโครงสร้าง passive voice จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยในงานวิจัยนี้ โดยการแจกแจงให้เห็นลักษณะทางโครงสร้างรวมถึงรูปแบบการใช้ภาษาในฉบับแปลที่ทำให้ไม่สามารถสื่อสารได้เทียบเคียงกับต้นฉบับ ผู้วิจัยพิจารณาว่า การเรียนรู้ข้อผิดพลาดคือการทำความเข้าใจในรูปลักษณะที่ทำให้บทแปลไม่มีคุณภาพ งานวิจัยนี้มีความสำคัญอันจะเป็นเครื่องมือนำไปสู่การพัฒนางานแปลได้ เพราะวิธีการนี้จะเป็นการใช้ศาสตร์ทางภาษาในการอธิบายมูลเหตุแห่งข้อผิดพลาดในการแปลได้อย่างเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น งานวิจัยนี้จึงมีความจำเป็นในฐานะที่จะเป็นเครื่องมือไขลักษณะจำเพาะที่ทำให้บทแปลไม่มีคุณภาพและเป็นแนวทางสร้างสรรค์บทแปลที่มีคุณภาพต่อไป ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการศึกษาในครั้งนี้

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ โครงสร้าง passive voice ในภาษาไทยและภาษาอังกฤษ กลวิธีการแปลโครงสร้าง passive voice ข้อผิดพลาดในการแปลโครงสร้าง passive voice

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

และลักษณะการแปลที่ดี เพื่อใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์โครงสร้างและการใช้ภาษาในฉบับแปลอันส่งผลต่อการสื่อความหมายของโครงสร้าง passive voice

1. โครงสร้าง passive voice ในภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

Iwasaki and Ingkaphirom (2009, p. 313) กล่าวว่า มีเหตุผลในการใช้โครงสร้าง passive voice ในภาษาไทยหลัก ๆ อยู่ 2 ประการคือ

1.1 ผู้พูดใช้โครงสร้างนี้เพื่อเปลี่ยนมุมมอง เป็นการใช้โครงสร้างเพื่ออธิบายสถานการณ์จากมุมมองของผู้ถูกกระทำ (patient)

1.2 เหตุผลประการนี้มีความคาบเกี่ยวบางส่วนกับเหตุผลแรก กล่าวคือ ผู้พูดใช้โครงสร้างนี้เพื่อประเมินสถานการณ์ว่า มีบางสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อผู้ถูกกระทำในเชิงลบ การใช้ในลักษณะนี้เป็นการสื่อความหมายที่เรียกว่า adversity ซึ่งหมายถึงการสื่อนัยเชิงลบที่เกิดขึ้นกับผู้ถูกกระทำ การสื่อความหมายประเภทนี้เป็นเหตุผลหลักในการใช้โครงสร้าง passive voice ในภาษาไทย

โครงสร้าง passive voice ในภาษาไทยแบ่งออกเป็น 3 ประเภทหลักตามถ้อยคำที่เลือกใช้ประกอบ ได้แก่ คำว่า *ถูก โดน* และ *ได้รับ* คำว่า *ถูก* และ *โดน* มักใช้เพื่อสื่อความหมายเชิงลบของผู้ถูกกระทำ แม้ว่าในปัจจุบันคำว่า *ถูก* จะใช้ในสถานการณ์ที่สื่อความหมายกลาง ๆ มากขึ้น ส่วนคำว่า *ได้รับ* มักจะใช้เพื่อเน้นย้ำความหมายเชิงบวก

จากแนวคิดดังกล่าว เราอาจพิจารณาโครงสร้าง passive voice ในภาษาไทยได้จากคำอนุภาคบางประเภทที่ใช้ประกอบคำกริยาและการสื่อความหมายในสถานการณ์ทั้ง 2 ข้างต้น ในขณะที่ภาษาอังกฤษแสดงความเป็นโครงสร้าง passive voice ด้วยคำกริยาช่วยร่วมกับรูปคำกริยาแท้ที่ผันไปตามกฎอย่างชัดเจน

Swan (2016) กล่าวว่า โครงสร้าง passive voice ในภาษาอังกฤษมีโครงสร้างกริยาวลีที่ประกอบไปด้วยคำกริยาช่วย be หรือ get และรูป past participle ของคำกริยาแท้ คำกริยาช่วย be และ get อาจมีความแตกต่างกันบางประการ ได้แก่ get ใช้กับสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแบบปัจจุบันทันด่วน ไม่ได้วางแผนไว้ หรืออยู่นอกเหนือการควบคุม และอาจส่งผลทั้งดีหรือลบ ในขณะที่ be ใช้กับเหตุการณ์ระยะยาว มีการวางแผนอย่างรอบคอบมากกว่า และโครงสร้าง passive voice ในภาษาอังกฤษใช้ในบริบทหรือสถานการณ์ดังนี้คือ

1) ผู้พูดต้องการสื่อสารถึงการกระทำ โดยไม่สนใจที่จะกล่าวถึงบุคคลหรือสิ่งที่กระทำ เช่น Those pyramids **were built** around 400 AD.

2) ภาษาอังกฤษมักขึ้นต้นประโยคด้วยข้อมูลเก่าที่รับรู้ร่วมกันหรือเป็นสิ่งที่ได้พูดถึงเป็นที่เรียบร้อย ส่วนข้อมูลใหม่จะวางไว้ท้ายประโยค การใช้โครงสร้าง passive voice สะท้อนการใช้ภาษาในลักษณะดังกล่าวที่นำเอาข้อมูลเก่ามาเป็นภาคประธานในโครงสร้าง passive voice แล้วให้ข้อมูลใหม่ เช่น ผู้กระทำ (agent) ที่อยู่ภายใต้โครงสร้าง by + agent ปรากฏท้ายโครงสร้าง เช่น Yes, it was painted **by my grandmother**.

3) ผู้พูดต้องการอ้างอิงถึงประธานบุคคลเดียวกันในโครงสร้างต่าง ๆ ที่เกิดร่วมกันเป็นลำดับ เช่น **He** waited for two hours; then **he** was seen by a doctor; then **he** was sent back to the waiting room.

4) ผู้พูดต้องการให้ข้อมูลที่มีโครงสร้างซับซ้อนหรือขนาดยาว (heavier expressions) ปรากฏท้ายโครงสร้าง การใช้โครงสร้าง passive voice สอดรับกับความมุ่งหมายดังกล่าว เช่น I was annoyed by **Emily wanting to tell everybody what to do**. เป็นธรรมชาติมากกว่า **Emily wanting to tell everybody what to do** annoyed me. ซึ่งมีภาคประธานเป็นโครงสร้างขนาดยาว

จากบริบทการใช้โครงสร้าง passive voice ในภาษาอังกฤษ เราจะพบว่า มีเหตุผลหลัก 2 ประการ คือเหตุผลทางด้านการสื่อความหมาย (ของการกระทำ) และเหตุผลทางด้านโครงสร้างภาษา

2. กลวิธีการแปลโครงสร้าง passive voice

เชวง จันทรเขตต์ (2528, หน้า 73) ได้แนะนำกลวิธีการแปลโครงสร้างนี้ผ่านการสื่อความหมายด้วยถ้อยคำบางประเภท อันได้แก่ ในการสื่อความหมายเชิงลบของเหตุการณ์ให้ใช้ถ้อยคำว่า *ถูก* ร่วมกับคำกริยา แต่หากสื่อความหมายเชิงบวกให้ใช้ถ้อยคำว่า *ได้รับ* ร่วมกับคำกริยา เช่น

(1) Jane's dog **was run** over by a car.
สุนัขของเจน**ถูก**รถทับ

(2) He **was punished** by his father.
เขา**ถูก**บิดาลงโทษ

(3) He **was invited** to the party.
เขา**ได้รับ**เชิญไปงานเลี้ยง

(4) He **was appointed** the manager.
เขา**ได้รับ**แต่งตั้งให้เป็นผู้จัดการ

ในขณะที่ สุพรรณี ปิ่นมณี (2552, หน้า 23-28) ได้เสนอกลวิธีการแปลโครงสร้างนี้ 4 วิธี คือ

1) ให้นำผู้กระทำกริยาในโครงสร้าง passive voice มาเป็นประธานของประโยคในฉบับแปล หรืออาจใช้ประธานว่าง (empty subject) เช่น *เขา* หรือ *มีการ* หากไม่มีผู้กระทำดังกล่าว เช่น

(5) Marijuana is most used by **teenagers** in many countries.
วัยรุ่นในหลายประเทศเสพกัญชากันมาก

(6) When the Prime Minister was in India, we were asked to welcome him and we did.
เมื่อท่านนายกรัฐมนตรีมาอินเดีย **เขา**ให้เราไปต้อนรับ เราก็ไป

2) ในการถ่ายทอดความหมายเชิงบวก ให้ใช้คำว่า *ได้รับ* ส่วนในการถ่ายทอดความหมายเชิงลบให้ใช้คำว่า *ถูก* และ *โดน* เช่น

(7) The girl has **been raped** since she was five-years old.
เด็กหญิงผู้นี้**โดน**ข่มขืนมาตั้งแต่อายุ 5 ขวบแล้ว

(8) Buildings may be protected against earthquakes.
ตึกทั้งหลายอาจ**ได้รับ**การปกป้องจากแผ่นดินไหว

3) ใช้วลีว่า *มีการ* ให้ทำหน้าที่เป็นภาคประธาน เช่น

(9) Penicillin **was discovered** in the 20th century.
มีการค้นพบเพนิซิลลินในศตวรรษที่ 20 นี่เอง

(10) New Year's Day **is celebrated** on the 1st of January every year.
มีการฉลองวันขึ้นปีใหม่ในวันที่ 1 มกราคมของทุกปี

4) ใช้คำกริยาในโครงสร้าง active voice นั้นให้ปรากฏเป็นคำกริยาของฉบับแปลในภาษาไทยได้เลย โดยยังคงให้ความหมายของการถูกกระทำ เช่น

(11) Tea **is grown** in China.
ชา**ปลูก**ที่ประเทศจีน

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

3. ข้อผิดพลาดในการแปลโครงสร้าง passive voice

นพรัตน์ จันทร์โสภา (2568, หน้า 463) กล่าวว่า ข้อผิดพลาดในการแปลโครงสร้าง passive voice นั้นเกิดจากการที่ผู้แปลเลือกใช้การแปลแบบตรงตัว ไม่มีการปรับโครงสร้างในภาษาฉบับแปล ทำให้ภาษาที่ได้ไม่เป็นธรรมชาติ เช่น

(12) The decision **was made by** the committee.

การตัดสินใจ**ทำขึ้นโดย**คณะกรรมการ

ภาษาไทยนิยมใช้โครงสร้าง passive voice เพื่อสื่อความหมายเชิงลบมากกว่า การเลือกใช้ถ้อยคำที่สื่อความหมายเชิงลบในบริบทที่ให้ความหมายเชิงบวกจึงก่อให้เกิดข้อผิดพลาดได้ เช่น

(13) The cake **was eaten** by the children.

เค้ก**ถูก**เด็ก ๆ **กิน**หมดแล้ว

ข้อผิดพลาดดังปรากฏในงานวิจัยนี้เกี่ยวข้องกับรูปแบบการใช้ภาษาในฉบับแปลที่ไม่เป็นธรรมชาติ และผู้วิจัยได้เสนอว่า ในการถ่ายทอดความหมาย ผู้แปลอาจถ่ายทอดความหมายโดยปรับฉบับแปลให้อยู่ในรูปโครงสร้าง active voice ได้

Siriseranee and Chompurach (2021, p. 293) ค้นพบว่า ข้อผิดพลาดในการแปลโครงสร้าง passive voice นั้นเกิดจาก

1) ผู้แปลไม่มีความรู้เรื่องโครงสร้าง passive voice จึงไม่สามารถแยกแยะโครงสร้าง active voice กับ passive voice ได้ ข้อผิดพลาดในการแปลจึงเป็นการถ่ายทอดโครงสร้าง passive voice ด้วยโครงสร้าง active voice เช่น

(14) A lost boy **has been found** by the police.

เด็กผู้ชายที่หายไป**พบ**ตำรวจ

เด็กผู้ชายที่หายไป**เจอ**ตำรวจ

2) ผู้แปลมีความรู้เรื่องโครงสร้าง passive voice แต่เลือกใช้ถ้อยคำไม่เหมาะสมในฉบับแปล เช่น

(15) A lost boy **has been found** by the police.

เด็กผู้ชายที่หายไป**ถูกพบ**โดยตำรวจ

นอกจากนี้ ยังพบว่า การแปลโครงสร้าง passive voice เป็นปัญหาในการแปลมากที่สุดในกลุ่มปัญหาการแปลด้านโครงสร้างและไวยากรณ์ที่ได้ศึกษาในครั้งนี้

4. ลักษณะงานแปลที่ดี

นักวิชาการทางด้านการแปลต่างแสดงแนวคิดเรื่องคุณภาพงานแปลไปในทิศทางเดียวกัน โดยแยกพิจารณาปัจจัยหลัก 2 ประการ อันได้แก่ สารหรือความหมายของต้นฉบับและลักษณะการใช้ภาษาในฉบับแปล แต่แนวคิดบางประการก็อาจพิจารณาผลลัพธ์อันเกิดจากการรับสารในฉบับแปลด้วยเช่นกัน ดังต่อไปนี้

สัญฉวี สายบัว (2540) กล่าวว่า คุณภาพของงานแปลจะเกิดขึ้นได้หากผู้แปลสามารถคงความหมายหรือสารของต้นฉบับไว้ในฉบับแปล สิ่งนี้ถือเป็นเป้าหมายที่ผู้แปลต้องยึดมั่น

วรนาถ วิมลเฉลา (2543) กล่าวว่า บทแปลที่ดีและมีคุณภาพจะต้องประกอบไปด้วยปัจจัย 2 ประการจากทั้งภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปล ได้แก่ ความซื่อและความสวย ความซื่อคือความเทียบเคียงของสารหรือความหมายของต้นฉบับในฉบับแปล ในขณะที่ความสวยคือการถ่ายทอดความหมายดังกล่าวให้อยู่ในรูปลักษณะที่เป็นไปตามระเบียบวิธีการใช้ของภาษาฉบับแปล มีความสละสลวยและเป็นธรรมชาติตามกลุ่มผู้ใช้ภาษาฉบับแปล

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

สุพรรณี ปิ่นมณี (2548) กล่าวว่า ปัจจัยที่จะส่งผลต่อคุณภาพงานแปลได้ คือ ลีลาภาษา วิธีการสื่อสาร และพลังขับเคลื่อน (dynamics) กล่าวคือ บทแปลควรแสดงลีลาภาษาอันเดียวกันกับต้นฉบับ สำหรับวิธีการสื่อสาร ผู้แปลต้องเก็บสารหรือความหมายของต้นฉบับไว้ในฉบับแปลให้ได้ คือมีความเทียบเคียงทางด้านความหมาย นอกจากนี้ ผู้แปลต้องรักษาพลังขับเคลื่อนให้ปรากฏในบทแปลให้ได้ กล่าวคือ ฉบับแปลควรสร้างอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด ฯลฯ ให้เกิดกับผู้รับสารฉบับแปลได้เทียบเคียงกับปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นในกลุ่มผู้รับสารต้นฉบับ

จากแนวคิดข้างต้น งานแปลที่ดีนั้นต้องรักษาความเทียบเคียงทางด้านความหมายกับต้นฉบับเป็นหลัก พร้อมด้วยรูปแบบการใช้ภาษาที่ถูกต้องเหมาะสมและเป็นไปตามหลักภาษาฉบับแปล ปัจจัยเหล่านี้จึงนำมาใช้พิจารณาหาข้อผิดพลาดในการแปลได้

วิธีการวิจัย

1. ประเภทของการวิจัย การวิจัยเชิงคุณภาพ

2. ตัวอย่างและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่าง จำนวน 115 คน จากโครงการวิจัยเรื่อง ‘ความเข้าใจโครงสร้างและไวยากรณ์ภาษาอังกฤษที่ส่งผลต่อการแปลภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยของนิสิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยบูรพา’ (สมภพ ใหญ่โสมานัง, 2563) และจากตัวอย่างกลุ่มใหม่อีก 115 คน รวมทั้งสิ้น 230 คน ทั้งหมดเป็นนิสิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่เคยลงทะเบียนเรียนและมีผลการเรียนผ่านในรายวิชา 22218159 โครงสร้างภาษาอังกฤษเบื้องต้น (Basic English Structure) และ 22218259 โครงสร้างไวยากรณ์เพื่อการใช้ (Grammatical Structure in Use) และลงทะเบียนเรียนรายวิชา 22336159 การแปลภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย (English-Thai Translation) หรือรายวิชา 22436159 การแปลธุรกิจเบื้องต้น (Introduction to Business Translation) ในภาคการศึกษาที่รวบรวมข้อมูล

3. เครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการแปลด้านโครงสร้าง passive voice จากแบบทดสอบการแปลภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยจากโครงการวิจัยเรื่อง ‘ความเข้าใจโครงสร้างและไวยากรณ์ภาษาอังกฤษที่ส่งผลต่อการแปลภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยของนิสิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยบูรพา’ (สมภพ ใหญ่โสมานัง, 2563) แบบทดสอบผ่านการตรวจสอบความตรง (validity) และความเที่ยง (reliability) ภายใต้คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่

1. Patricia hasn’t anticipated being charged a late fee for the library book.
2. Two doctors and five nurses were needed in this operation.
3. He is believed to be very helpful on this project because he is an expert in this field.

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างจำนวน 230 คน โดยให้ทำแบบทดสอบการแปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยในประเด็นด้านโครงสร้างและไวยากรณ์ 10 ประเด็น จำนวน 30 ข้อ การแปลโครงสร้าง passive voice เป็นประเด็นหนึ่งในการรวบรวมข้อมูล มีทั้งหมด 3 ข้อดังปรากฏข้างต้น

ในขั้นตอนการทำแบบทดสอบ ผู้วิจัยให้ตัวอย่างถ่ายทอดความหมายต้นฉบับภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยโดยให้มีความหมายเทียบเคียงกันและเป็นภาษาไทยที่ถูกต้อง สละสลวย และเป็นธรรมชาติ จำนวน 30 ข้อ เป็นเวลา 1 ชั่วโมง 15 นาทีซึ่งเป็นเวลาเฉลี่ยที่ประชากรทำแบบทดสอบแล้วเสร็จในการทดลองใช้

เครื่องมือ ตัวอย่างทุกคนที่เข้ารับการทดสอบไม่ได้รับอนุญาตให้ใช้พจนานุกรมหรืออุปกรณ์ช่วยการแปลใด ๆ ทั้งสิ้น เพื่อวัดความเข้าใจโครงสร้างและไวยากรณ์ในบริบทการแปล หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้รวบรวมบทแปลโครงสร้าง passive voice มาวิเคราะห์เพื่อหารูปแบบหรือลักษณะข้อผิดพลาดในการแปล โดยพิจารณาว่าบทแปลที่มีข้อผิดพลาดในการแปลซึ่งนำมาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ต้องมีคุณลักษณะที่ไม่เป็นไปตามรูปแบบการแปลที่ดีดังที่ได้ทบทวนวรรณกรรมข้างต้น ซึ่งถ่ายทอดความหมายของต้นฉบับไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนตามโครงสร้าง เลือกใช้ถ้อยคำในฉบับแปลที่สื่อความหมายไม่ชัดเจน ไม่ถูกต้องตามบริบท และภาษาในฉบับแปลไม่เป็นธรรมชาติ ดังนั้นข้อมูลบทแปลที่มีข้อผิดพลาดจึงวางอยู่บนเกณฑ์ด้านความเทียบเคียงกับสารต้นฉบับและลักษณะรูปแบบการใช้ภาษาในฉบับแปลที่ไม่เป็นธรรมชาติ เกณฑ์ในการวิเคราะห์ดังกล่าวเป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย เมื่อผู้วิจัยได้รวบรวมและตรวจสอบข้อผิดพลาดในการแปลจนแล้วเสร็จ ผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบข้อมูลอีกครั้งเพื่อยืนยันความถูกต้อง การเก็บข้อมูลดำเนินการใน 2 ช่วงเวลา และใช้ระเบียบวิธีในการเก็บข้อมูลอันเดียวกัน และตัวอย่างทั้งหมดเป็นไปตามเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยอันเดียวกัน

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและการรายงานผล

หลังจากการรวบรวมข้อมูลแล้วเสร็จ ผู้วิจัยนำบทแปลเหล่านั้นมาวิเคราะห์รูปแบบข้อผิดพลาดโดยพิจารณาโครงสร้างหรือรูปแบบอื่นใดในการใช้ภาษาฉบับแปลที่ทำให้การสื่อความหมายโครงสร้าง passive voice ผิดหรือไม่เทียบเท่ากับต้นฉบับ เป็นการวิเคราะห์โครงสร้างและรูปแบบการใช้ภาษาในฉบับแปลเพื่อแสดงให้เห็นข้อผิดพลาด แล้วนำข้อมูลลักษณะข้อผิดพลาดในการแปลมาสรุป พร้อมอภิปรายผล แล้วให้ข้อเสนอแนะทั่วไปและสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

ผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบข้อผิดพลาดในการแปลโครงสร้าง passive voice เมื่อพิจารณาจากโครงสร้างและการใช้ภาษาในฉบับแปล ดังต่อไปนี้

1. การไม่ถ่ายทอดความหมาย passive voice

(16) He **is believed** to be very helpful on this project because he is an expert in this field.

a. **[ ]** เขาจะช่วยโปรเจคนี้ได้มากเพราะเขามีความเชี่ยวชาญในด้านนี้

b. **[ ]** เขามีประโยชน์อย่างมากในการทำโครงการนี้เพราะเขาเชี่ยวชาญสาขานี้

(17) Two doctors and five nurses **were needed** in this operation.

หมอ 2 ท่านและพยาบาล 5 คน **[ ]** อยู่ในการผ่าตัดนี้

ผู้แปลเลี่ยงที่จะไม่ถ่ายทอดความหมายของคำกริยาในรูป past participle ‘believed’ และ ‘needed’ โดยถ่ายทอดความหมายของภาคประธาน แล้วตามด้วยส่วนขยายหรือส่วนอื่น ๆ ตามที่ปรากฏในต้นฉบับ ทำให้ความหมายขาดหายไป ไม่ครบถ้วนตามต้นฉบับ แม้การละ/ไม่ถ่ายทอดความหมาย ดังเช่นคำแปลในตัวอย่างจะสื่อสารของประโยคได้ แต่การละ/ไม่แปลโครงสร้างกริยาวลี is believed/were needed ย่อมไม่สามารถสื่อนัยความหมายของการเป็นบุคคลที่ผู้อื่นให้ *ความเชื่อมั่น* ว่าจะช่วยในการดำเนินโครงการได้หรือเป็นบุคคลตามจำนวนที่เป็นที่ต้องการในการผ่าตัดได้ นั่นย่อมส่งผลต่ออรรถรสที่ไม่เทียบเคียงกับต้นฉบับ

2. การถ่ายทอดความหมาย passive voice ด้วย active voice

(18) He **is believed** to be very helpful on this project because he is an expert in this field.

a. เขา**เชื่อว่า**จะช่วยเหลือกันอย่างมากในงานนี้ เพราะเขาเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านนี้

b. เขา**เชื่อว่า**งานวิจัยของเขาจะมีประโยชน์มากแน่ ๆ เพราะเขาคือผู้เชี่ยวชาญในโครงการนี้

(19) Two doctors and five nurses **were needed** in this operation.

a. แพทย์สองคนและพยาบาล**ต้องการ**ที่จะอยู่ในห้องสัมมนา

b. หมอ 2 พยาบาล 5 **ต้องการที่จะ**ทำการผ่าตัดในครั้งนี้

แม้นักวิชาการการแปลจะได้เสนอกลวิธีการแปลโครงสร้าง passive voice ด้วยโครงสร้าง active voice แต่การถ่ายทอดความหมายดังตัวอย่างข้างต้นนั้นกลับไม่ถูกต้อง สุพรรณี ปิ่นมณี (2552, หน้า 23) ได้เสนอกลวิธีการถ่ายทอดโครงสร้าง passive voice ด้วยโครงสร้าง active voice โดยหาประธานอื่น ๆ มาเป็นผู้กระทำกริยานั้น จากตัวอย่างคำแปลจะพบว่า ผู้แปลถ่ายทอดความหมายโครงสร้าง passive voice จากต้นฉบับโดยการถ่ายทอดความหมายของภาคประธานและคำกริยาแท้ตามตัวอักษร ไม่มีถ้อยคำแสดงการถูกกระทำหรือได้รับผลจากการกระทำ เช่น *ถูก โดน ได้รับ* ด้วยวิธีการเช่นนี้ ประธานในฉบับแปลจึงยังคงอ้างอิงถึงบุคคลเดียวกันกับประธานในต้นฉบับ ประธานจึงเป็นผู้กระทำกริยานั้นเองในฉบับแปล ซึ่งขัดแย้งกับต้นฉบับที่ประธานไม่ได้กระทำกริยานั้น แต่เป็นบุคคลที่ได้รับผลจากการกระทำ ความหมายจึงผิดเพี้ยนไปจากต้นฉบับอย่างสิ้นเชิง หากต้องถ่ายทอดเป็นโครงสร้าง active voice ผู้แปลต้องเลือกใช้ประธานคนละตัวกับต้นฉบับจึงจะถือว่าเป็นการแปลที่ถูกต้อง

3. การถ่ายทอดความหมาย passive voice ด้วย noun clauses

(20) He **is believed** to be very helpful on this project because he is an expert in this field.

a. **ความเชื่อที่ว่าเขามีประโยชน์มากในโปรเจกต์นี้**เพราะความเชี่ยวชาญในสาขานี้ของเขา

b. **ความที่เขาเชื่อที่มีประโยชน์มากในโปรเจกต์นี้**เพราะเขาเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขานี้

c. **ความเชื่อที่ว่าเขาช่วยได้มากในโครงการนี้**ก็เพราะว่าเขาเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขานี้

ในคำแปลในตัวอย่าง (20) นี้ ผู้แปลได้เปลี่ยนโครงสร้าง passive voice เป็นโครงสร้าง noun clauses ที่สามารถทำหน้าที่เป็นภาคประธานของประโยคได้ ภายใต้โครงสร้างนี้มีการถ่ายทอดคำกริยา believed ตามความหมายประจำคำว่า *(ความ)เชื่อ* แต่บทแปลที่ได้นี้ไม่อาจสื่อความหมายที่สมบูรณ์ได้ เพราะเป็นเพียงหน่วยโครงสร้างที่ไม่สามารถปรากฏเป็นหน่วยที่สมบูรณ์ทั้งด้านโครงสร้างและความหมายได้เฉกเช่นประโยค กล่าวคือ โครงสร้าง noun clauses นี้เป็นเพียงหน่วยที่ทำหน้าที่เป็นภาคประธาน ยังไม่ปรากฏภาคแสดงและเชื่อมความด้วยคำสันธาน *เพราะ* ซึ่งในบริบทนี้ทำหน้าที่เชื่อมโครงสร้างประโยคกับประโยค แต่หน่วยความคิดหรือข้อความแรกในฉบับแปลแต่ละข้อข้างต้นนั้นยังไม่ได้ให้ความที่สมบูรณ์เพราะขาดภาคแสดง แท้จริงแล้ว เราไม่อาจวิเคราะห์หน้าที่ของข้อความนี้ได้ว่า มีความสัมพันธ์กับหน่วยความคิดที่ตามมาหลังคำเชื่อม *เพราะ เพราะว่า* อย่างไร ด้วยเหตุนี้ เมื่ออ่านฉบับแปล ผู้รับสารจึงยังไม่ได้รับสารหรือความหมายหลักอาจได้เพียงข้อความที่ยังไม่จบความ จึงไม่ใช่หน่วยความคิดที่สมบูรณ์ ถือว่าเป็นการบิดเบือนสารจากต้นฉบับที่สื่อไว้อย่างสมบูรณ์ ถูกต้องตามหลักและระเบียบของภาษาต้นฉบับ

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

4. การถ่ายทอดความหมาย passive voice ด้วย noun phrases

(21) Patricia hasn't anticipated **being charged** a late fee for the library book.

a. แพทริเซียไม่ได้คาดคิด**การชำระค่าปรับ**ในการส่งคืนหนังสือห้องสมุดช้า

b. แพทริเซียไม่รู้**การเก็บค่าปรับคืน**หนังสือห้องสมุดล่าช้า

c. แพทริเซียไม่คำนึงถึง**การโดนเก็บค่าปรับ**ที่ส่งหนังสือคืนห้องสมุดช้าเกินกำหนด

ผู้แปลไม่ได้ถ่ายทอดความหมายว่า ประธานเป็นผู้ถูกกระทำ (คือถูกปรับ) และมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้าง be + past participle ให้เป็นโครงสร้าง noun phrases เท่านั้น โดยที่ในโครงสร้าง noun phrases ยังคงมีการแปลความหมายของคำกริยาหลักตามความหมายประจำคำ ลักษณะการแปลเช่นนี้ถือเป็นข้อผิดพลาดประเภทหนึ่งที่ไม่ได้สื่อให้เห็นชัดเจนว่า ใครเป็นผู้ถูกกระทำ หรือมีการแสดงนัยของการถูกกระทำหรือไม่ ดังเช่นคำแปลในตัวอย่างข้างต้นที่ให้ภาษาที่ไม่ชัดเจน ไม่สามารถระบุได้ว่า ประธานถูกปรับหรือไม่ แม้อาจจะมีความเป็นไปได้ที่ได้มีการปรับแล้ว แต่ความหมายก็ยังคงไม่ชัดเจน ซึ่งตรงกันข้ามกับต้นฉบับ ลักษณะเช่นนี้จึงเป็นการสื่อความหมายที่คลาดเคลื่อนจากต้นฉบับ

5. การถ่ายทอดความหมาย main verbs ใน passive voice ผิด

(22) He **is believed** to be very helpful on this project because he is an expert in this field.

a. เขา**ถูกคาดหวัง**กับโครงการนี้อย่างมาก เพราะเขาเชี่ยวชาญในสายงานนี้

b. เขา**ได้รับความมุ่งมั่น**ว่าจะเป็นประโยชน์อย่างมากในโครงการนี้เพราะเขาเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขานี้

c. เขา**ถูกคาด**ว่าเป็นคนที่จะช่วยในโครงการนี้ได้อย่างมากเพราะความชำนาญของเขาเอง

d. เขา**โดนพิจารณา**ว่าเป็นคนที่จะเป็นประโยชน์กับโครงการนี้เพราะเขาถนัดด้านนี้

จากตัวอย่าง ฉบับแปลสื่อความหมายว่า ประธานเป็นผู้ถูกกระทำด้วยการใช้ถ้อยคำที่บ่งบอกความหมายนี้ เช่น คำว่า *ถูก โดน* และ *ได้รับ* แต่กลับถ่ายทอดความหมายของคำกริยาหลักผิด ไม่ตรงตามต้นฉบับ โดยเลือกใช้คำกริยาที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งเป็นกลุ่มคำกริยาที่บ่งบอกความเชื่อหรือการนึกคิด หรือสภาวะ แต่หากพิจารณาความหมายแล้ว ย่อมไม่เท่ากับต้นฉบับ จึงถือว่าเป็นข้อผิดพลาดในการแปลรูปแบบหนึ่ง

6. การถ่ายทอดความหมาย passive voice ด้วยคำแสดงข้อมูลทางไวยากรณ์ด้าน modality

(23) He **is believed** to be very helpful on this project because he is an expert in this field.

a. เขา**น่าจะ**ช่วยในโครงการนี้ได้เยอะทีเดียวเพราะเขาเป็นผู้ชำนาญในด้านนี้

b. เขา**น่าจะ**เป็นผู้ช่วยที่สำคัญสำหรับโครงการนี้เพราะเขาทำการทดลองเอง

c. เขา**คงจะ**ช่วยงานโปรเจคนี้ได้มากเพราะเขามีความเชี่ยวชาญในด้านนี้

ข้อผิดพลาดในการแปลประเด็นนี้เกิดขึ้นเมื่อผู้แปลถ่ายทอดข้อมูลทางด้านไวยากรณ์ประเภท modality แทนการถ่ายทอดความหมายของโครงสร้าง passive voice โดยที่ผู้แปลไม่ได้เก็บความหมาย passivity ที่สื่อความหมายถึงบุคคลผู้ถูกกระทำ แต่ให้ความหมายด้าน modality ว่า *น่าจะ* และ *คงจะ* ซึ่งสื่อความน่าจะเป็น ความคาดคะเน หรือความเชื่อได้ สาเหตุอาจเป็นไปได้ว่า ผู้แปลวิเคราะห์ว่า คำกริยาช่วย *น่าจะ* และ *คงจะ* สื่อนัยความเชื่อของผู้พูดที่มีต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับคำกริยาแท้ในประโยคต้นฉบับว่า believed แต่หากวิเคราะห์ความหมายที่แท้จริงของการใช้คำกริยาช่วยดังกล่าวกับโครงสร้าง passive voice แล้ว เราจะพบว่า ความหมายในการถูกกระทำของภาคประธานยังคงไม่ปรากฏตามต้นฉบับ

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

7. ภาษาในฉบับแปลที่ไม่เหมาะสมหรือไม่เป็นธรรมชาติ

ข้อผิดพลาดในการแปลในลักษณะนี้ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการเก็บสารหรือความหมายของต้นฉบับ เพราะผู้แปลถ่ายทอดความหมายของคำกริยาหลักได้ถูกต้อง และพยายามสื่อความหมายของการถูกกระทำโดยใช้หน่วยคำ เช่น *ถูก โดน* แต่ภาษาในฉบับแปลอาจไม่เป็นธรรมชาติ ไม่สละสลวย ไม่เหมาะสมตามบริบท อันเกิดจากผู้แปลได้เพิ่มเติมถ้อยคำ ทำให้บทแปลยาวฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น บางบริบทให้บทแปลที่มีความหมายคลุมเครือ ข้อผิดพลาดนี้จึงเกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาไทย หาใช่การเก็บความหมายของต้นฉบับ ดังเช่น

(24) Patricia hasn't anticipated **being charged** a late fee for the library book.
แพทริเซียไม่คิดว่าเขา**จะโดนคิดเงินค่าถูกปรับ**จากการคืนหนังสือช้า

(25) Two doctors and five nurses **were needed** in this operation.
แพทย์สองคนและพยาบาลห้าคน**ได้ถูกเป็นที่ต้องการตัว**สำหรับห้องผ่าตัดนี้

(26) He **is believed** to be very helpful on this project because he is an expert in this field.

a. เขา**ได้รับความเชื่อ**ว่าเป็นคนที่มีประโยชน์ในโปรเจกต์นี้มาก ๆ เพราะเขาเชี่ยวชาญในเรื่องนี้

b. เขา**ถูกเชื่อถือ**ว่าจะทำประโยชน์ให้กับโครงการนี้อย่างมากเพราะเขาชำนาญในเรื่องนี้

จากตัวอย่างข้างต้น ผู้รับสารในฉบับแปลอาจคาดเดาได้ว่า ฉบับแปลมาจากโครงสร้าง passive voice ในต้นฉบับภาษาอังกฤษ เพราะมีการใช้ถ้อยคำที่บ่งบอกการถูกกระทำ เช่น *ถูก โดน ได้รับ* ดังที่กล่าวแล้ว แต่วิธีการถ่ายทอดความหมายของโครงสร้างนี้ที่ดีไม่ใช่เพียงแค่การถ่ายทอดข้อมูลการถูกกระทำด้วยถ้อยคำว่า *ถูก โดน ได้รับ* เท่านั้น เนื่องจากโครงสร้างนี้มักไม่ปรากฏในภาษาไทยมากนักเมื่อเปรียบเทียบกับภาษาอังกฤษ ดังนั้นผู้แปลจะต้องระมัดระวังการใช้ภาษาไทย ในตัวอย่าง (24) ผู้แปลใช้หน่วยคำแสดงความถูกกระทำซ้ำซ้อน โดยใช้ทั้งหน่วยคำว่า *ถูก* และ *โดน* ร่วมกัน จึงทำให้ภาษายาวและฟุ่มเฟือย คำแปลในตัวอย่าง (25) และคำแปล b. ในตัวอย่าง (26) ผู้แปลเลือกใช้คำว่า *ถูก* ในบริบทที่ให้ความหมายเชิงบวก แม้จะสื่อสารได้และอาจเป็นภาษาพูด แต่ภาษาอาจไม่สละสลวย ไม่เป็นธรรมชาติ หรือไม่เป็นไปตามหลักภาษาไทยที่ถูกต้อง ส่วนในคำแปล a. ในตัวอย่าง (26) นั้น นอกจากภาษาจะไม่เป็นธรรมชาติแล้ว ยังสื่อความหมายไม่ชัดเจนว่าหมายถึงสิ่งใด หมายถึง *เขา* เป็นผู้มีความเชื่อหรือมีบุคคลอื่นที่เชื่อ *เขา*

อภิปรายผล

หากพิจารณารูปแบบข้อผิดพลาดในการแปลโครงสร้าง passive voice ทั้งจากงานวิจัยที่ได้ทบทวนข้างต้นและจากงานวิจัยนี้ จะพบว่า ข้อผิดพลาดในการแปลจะปรากฏใน 2 รูปแบบหลักคือ ความไม่เทียบเคียงกับสารต้นฉบับ และการเลือกใช้ถ้อยคำที่ไม่สละสลวย ไม่เป็นธรรมชาติ หรือไม่เหมาะสมในฉบับแปล รูปแบบข้อผิดพลาดเหล่านี้เป็นประเด็นเรื่องความหมายของภาษาต้นฉบับและรูปแบบภาษาที่ปรากฏภายใต้ระเบียบปฏิบัติของภาษาฉบับแปล และข้อผิดพลาดทั้ง 7 ประเภทที่พบในงานวิจัยครั้งนี้ก็จะอยู่ภายใต้ลักษณะรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งดังกล่าว ข้อผิดพลาดที่พบสะท้อนให้เห็นว่า ผู้แปลไม่มีความรู้เรื่องโครงสร้าง passive voice ทั้งประเด็นเรื่องความแตกต่างระหว่างโครงสร้าง passive voice กับ active voice การไม่ตระหนักรู้ในความหมายหรือการใช้โครงสร้างนี้ในทั้งภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปล ความไม่ชำนาญในภาษาฉบับแปลในประเด็นการเลือกใช้ถ้อยคำให้เหมาะสมกับบริบทซึ่งส่งผลต่อความเป็นธรรมชาติในการใช้ภาษา รวมถึงอาจขาดทักษะการแปล ทำให้มีข้อจำกัดในเรื่องกลวิธีการแปลแบบต่าง ๆ

การแปลโครงสร้าง passive voice เป็นประเด็นที่นักวิชาการด้านการแปลได้อภิปรายและนำเสนอความคิดเห็นกันอย่างแพร่หลายในตำราการแปลต่าง ๆ เป็นประเด็นการแปลที่ผู้แปลต้องให้ความสนใจ แม้โครงสร้างนี้จะไม่มีความสลับซับซ้อนทางรูปโครงสร้างมากนักเมื่อเปรียบเทียบกับโครงสร้างอื่น ๆ แต่เราก็มักพบว่า เป็นปัญหาในการแปลได้เช่นกัน โครงสร้างนี้เน้นภาคประธานเป็นผู้ถูกกระทำหรือเน้นกระบวนการ มีรูปโครงสร้างที่ชัดเจนในภาษาอังกฤษ ด้วยรูปของคำกริยา be/get และ past participle แม้ภาษาไทยจะไม่มีโครงสร้างที่สื่อความหมายของการเป็นโครงสร้าง passive voice ด้วยรูปคำกริยาอย่างชัดเจน แต่ก็มีการสื่อความหมายของการเน้นย้ำภาคประธานหรือกระบวนการด้วยวิธีอื่นต่างกันไปจากภาษาอังกฤษ จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้แปลต้องตระหนักรู้ มิเช่นนั้นจะเกิดข้อผิดพลาดในการแปลโครงสร้างนี้ได้

เพื่อไขรูปแบบข้อผิดพลาดในการแปลโครงสร้าง passive voice งานวิจัยนี้จึงวิเคราะห์ลักษณะโครงสร้างและรูปแบบการใช้ภาษาในฉบับแปล ข้อผิดพลาดในการแปลในที่นี้หมายถึงลักษณะอื่นใดที่ทำให้การสื่อความหมายผิดพลาด คลาดเคลื่อน ไม่ชัดเจน หรือไม่เทียบเคียงกับสารต้นฉบับ รวมถึงการใช้ภาษาหรือการเลือกใช้ถ้อยคำที่ไม่เป็นธรรมชาติในภาษาฉบับแปลด้วย ข้อผิดพลาดในการแปลทั้งหมดที่พบในการวิจัยครั้งนี้ล้วนสอดคล้องกับผลการศึกษาของนพรัตน์ จันทร์โสภา (2568) Siriseranee and Chompurach (2021) และสุพรรณี ปิ่นมณี (2555) ที่ข้อผิดพลาดในการแปลมักมีลักษณะดังต่อไปนี้ คือ ภาษาฉบับแปลไม่เป็นธรรมชาติ การสื่อความหมายผิด และไวยากรณ์และโครงสร้างผิด โดยผู้แปลไม่อาจแยกแยะโครงสร้าง passive voice และ active voice ได้ ข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นสามารถอธิบายได้ด้วยหลักการทางโครงสร้างและรูปแบบการใช้ภาษา เนื่องจากข้อผิดพลาดในการแปลเป็นผลผลิตโดยตรงจากกระบวนการถ่ายทอดความหมายของต้นฉบับและการให้ปรากฏในรูปภาษาฉบับแปล รูปแบบข้อผิดพลาดและคำอธิบายดังนำเสนอในงานวิจัยนี้จึงอาจนำไปใช้ในการแก้ปัญหาการแปล รวมถึงประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนโครงสร้างกับการแปลได้ด้วยหลักการว่า การเรียนรู้ข้อผิดพลาดคือการทำความเข้าใจกลวิธีที่จะนำไปสู่บทแปลที่ดีที่เป็นไปตามหลักวิชาการได้

มีนักวิชาการจำนวนหนึ่งเห็นพ้องต้องกันว่า เพื่อให้ได้บทแปลที่ดี ผู้แปลต้องรักษาสารของต้นฉบับไว้ให้ครบถ้วน (สัญฉวี สายบัว, 2540) และนอกจากสารต้องตรงกันแล้ว ความสละสลวยของภาษาในฉบับแปลก็เป็นลักษณะที่บทแปลที่ดีพึงมี ความสละสลวยในที่นี้รวมความถึงความเป็นธรรมชาติในภาษาฉบับแปล (วรนาถ วิมลเฉลา, 2543) นอกจากนี้ บทแปลที่ดีต้องพิจารณาเกณฑ์ด้านลีลาภาษา วิธีสื่อสาร และพลังของต้นฉบับที่ถ่ายทอดในฉบับแปลด้วย (สุพรรณี ปิ่นมณี, 2548) เพื่อให้การถ่ายทอดความหมายของโครงสร้างนี้ถูกต้อง ผู้แปลจึงต้องพิจารณาองค์ประกอบเหล่านี้ร่วมกันเสมอ ข้อผิดพลาดในการแปลที่พบในงานวิจัยนี้จะมุ่งพิจารณาจากความถูกต้องเทียบเคียงกับสารต้นฉบับและความถูกต้องเป็นธรรมชาติของภาษาในฉบับแปลเท่านั้น รูปแบบโครงสร้างในฉบับแปลที่ต่างจากต้นฉบับไม่ได้เป็นปัจจัยพิจารณาความถูกผิดของฉบับแปล หมายความว่า การยึดติดกับโครงสร้างต้นฉบับหรือไม่นั้นอาจไม่ได้ส่งผลต่อคุณภาพงานแปลหากสารหรือความหมายของทั้ง 2 ฉบับเทียบเคียงกัน ดังนั้น ข้อผิดพลาดในการถ่ายทอดโครงสร้าง passive voice เป็นโครงสร้างระดับวลีไม่ได้เกิดจากระดับโครงสร้างที่ต่างกัน แต่เกิดจากการไม่รักษาความหมายของต้นฉบับไว้ในฉบับแปล การแปลจึงควรยึดความหมาย หาใช่โครงสร้าง ด้วยเหตุว่า การแปลในบริบทนี้คือการแปลเพื่อการสื่อสาร ไม่ใช่การแปลเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ เช่น การเรียนรู้โครงสร้างภาษาต้นฉบับจากฉบับแปล ดังนั้นกลวิธีการแปลจึงอาจมีความหลากหลายได้เพราะผู้แปลมีสิทธิพิจารณาโครงสร้างใด ๆ ที่จะทำให้ความหมายเทียบเคียงกับต้นฉบับได้ ผู้แปลควรมีความยืดหยุ่นและเลือกกลวิธีการแปลที่เหมาะสม

จุดมุ่งหมายในการแปลนั้นหาใช่เพียงการถ่ายทอดสารตามตัวอักษรเท่านั้น แต่ยังต้องถ่ายทอดความหมายที่สอดแทรกในโครงสร้างด้วย เช่น โครงสร้าง passive voice ซึ่งมีการเน้นความหมายที่การถูกกระทำหรือผลลัพธ์แห่งการกระทำ ผู้วิจัยพิจารณาว่า ผู้แปลจำเป็นจะต้องพิจารณาถึงหน้าที่หลักในการสื่อ

ความหมายของโครงสร้างนี้ ซึ่งก็คือการเน้นย้ำที่ผู้ถูกกระทำหรือผลลัพธ์จากการกระทำ ผู้แปลจำเป็นต้องพิจารณาว่า บทแปลมีการเปลี่ยนแปลงจุดเน้นนี้หรือไม่ อย่างไร แม้กลวิธีการแปลอาจมีหลากหลายดังที่นักวิชาการได้เสนอไว้ แต่การรักษานัยความหมายหรือจุดเน้นในการใช้โครงสร้างนี้ย่อมสร้างปฏิกิริยาตอบรับของผู้อ่านฉบับแปลได้เทียบเคียงกับต้นฉบับ ซึ่งก็คือพลังของต้นฉบับที่เรียงร้อยไว้ในฉบับแปลตามแนวความคิดของ สุพรรณี ปิ่นมณี (2548) อันเป็นลักษณะที่บทแปลที่ดีพึงมี ดังนั้นผู้แปลจึงต้องหากลวิธีการแปลโครงสร้างนี้ให้ได้เหมาะสมต่อไป

ผู้วิจัยพบว่า กลวิธีการแปลโครงสร้าง passive voice ดังที่ได้ทบทวนข้างต้นอาจสื่อความหมายของโครงสร้าง passive voice ได้ แต่ผู้แปลควรต้องพิจารณากลวิธีการแปลตามแต่ตัวบทที่ปรากฏ เพราะกลวิธีเหล่านั้นอาจไม่เหมาะสมในทุกบริบท ผู้แปลไม่อาจยึดกฎเกณฑ์การแปลดังกลวิธีที่ได้ทบทวนข้างต้นจนเกินไป ดังตัวอย่างต่อไปนี้ที่คัดมาจาก เชวง จันทรเขตต์ (2528, หน้า 74)

(27) The house **is being built**.

บ้าน**กำลังสร้าง**

กลวิธีการแปลข้างต้นคือกลวิธีการแปลที่ สุพรรณี ปิ่นมณี (2552) ได้นำคำกริยาในโครงสร้าง active voice ให้ปรากฏเป็นคำกริยาหลักในฉบับแปลภาษาไทย ซึ่งในบริบทนี้คำกริยา *สร้าง* ถือเป็นคำกริยาประเภท ergative ที่ให้กรรม (บ้าน) ปรากฏเป็นภาคประธานได้ คือวางไว้หน้าคำกริยา *สร้าง* โครงสร้างนี้จึงเน้นความหมายที่คำว่า *บ้าน* ซึ่งเป็นผู้ถูกกระทำ โครงสร้างนี้จึงสื่อความหมายของโครงสร้าง passive voice ในภาษาอังกฤษได้ นอกจากนี้ หากใช้กลวิธีดังที่มีผู้แนะนำข้างต้น เราอาจได้บทแปลอื่น ๆ เช่น

(28) เขากำลังสร้างบ้านกัน

(29) บ้านกำลังถูกสร้าง

(30) บ้านได้รับการสร้าง

บทแปลเหล่านี้สื่อความหมายไปในทิศทางเดียวกัน คือ ผู้พูดต้องการสื่อถึง *บ้าน* และการกระทำหรือกิจกรรมคือ *การก่อสร้าง* อย่างไรก็ดี ตัวอย่าง (28) การใช้รูป *เขา* อาจให้การตีความที่ต่างกันได้ กล่าวคือ *เขา* อาจเป็นได้ทั้ง ประธานว่าง (empty subject) ที่ไม่ได้อ้างอิงถึงบุคคลใดอย่างชัดเจน หรือเป็นคำสรรพนาม *เขา* ที่อ้างอิงถึงบุคคลที่เป็นที่รับรู้ร่วมกัน

หากเป็นประธานว่าง ความหมายของโครงสร้างจะไม่ได้แสดงความสำคัญของบุคคลผู้เป็นคนสร้างบ้าน แต่จะอยู่ที่ตัวบ้านที่กำลังถูกสร้าง เป็นการบอกถึงกิจกรรมที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ ความหมายของ *เขา* ไม่ได้สำคัญในการสื่อสารนี้ ไม่ได้ต้องการอ้างอิงถึงผู้ใดอย่างชัดเจน เป็นเพียงการนำภาคประธานให้ปรากฏในโครงสร้างตามหลักภาษาฉบับแปล แต่หากคำว่า *เขา* เป็นคำสรรพนามที่อ้างอิงถึงบุคคลที่รับรู้ร่วมกันในบริบทการสื่อสารแล้ว (เช่น หมายถึง ช่างผู้ชายคนนั้น) ประโยคนี้ก็อาจจะเป็นเพียงโครงสร้าง active voice ที่สื่อความหมายว่าใครกำลังทำสิ่งใดเท่านั้น เป็นการสื่อสารถึงกิจกรรมที่กำลังดำเนินการอยู่ มากกว่าจะกล่าวถึงสิ่งที่กำลังถูกดำเนินการอยู่ นัยความหมายของการถูกกระทำ (passivity) ของต้นฉบับจึงอาจสูญไป ดังนั้นหากพิจารณาประเภทของคำว่า *เขา* ที่แตกต่างกันดังกล่าว นัยความหมายของฉบับแปลก็อาจจะไม่ตรงกันได้ในทุกมิติ ในที่สุด เราอาจพิจารณาได้ว่า บทแปลให้ความกำกวมอันเกิดจากรูปคำทำหน้าที่ทางไวยากรณ์หรือการอ้างอิงต่างกัน รายละเอียดเช่นนี้หากจะมีผลต่อการสื่อสารและนัยความหมายอันเกิดจากโครงสร้างต้นฉบับแล้ว ผู้แปลจำเป็นต้องพิจารณา เพื่อเลือกสรรกลวิธีการแปลที่สื่อความหมายได้เทียบเท่ากับต้นฉบับมากที่สุด

ตัวอย่าง (29) ใช้คำว่า *ถูก* ซึ่งมักใช้ในการสื่อความหมายเชิงลบหรืออาจให้นัยของความเป็นภาษาพูด และตัวอย่าง (30) ใช้คำว่า *ได้รับ* แทนการสื่อความหมายของประโยค passive voice ตัวอย่าง (29) และ (30) แม้จะสื่อความหมายได้ แต่อาจฟังดูไม่เป็นธรรมชาติซึ่งก็ยังคงถือว่า เป็นบทแปลที่ยังไม่สมบูรณ์ตามแนวคิดเรื่อง

ลักษณะบทแปลที่ดี ส่วนในตัวอย่าง (27) นั้น แม้ในความจริงบ้านไม่สามารถเป็นผู้กระทำกริยา (สร้าง) เองได้ แต่บริบทนี้ *บ้าน* อยู่ในตำแหน่งต้นประโยค แล้วตามด้วยคำกริยาแท้ที่ไม่มีถ้อยคำว่า *ถูก* หรือ *ได้รับ* ประการใด แต่ก็ยังคงสื่อความหมายของการเป็นโครงสร้าง passive voice ได้ เพราะยังคงมีจุดเน้นที่ *บ้าน* ซึ่งถูกกระทำจากรูปคำกริยาที่ปรากฏ (กำลัง*สร้าง*) ความหมายของการถูกกระทำเกิดขึ้นได้ในบริบทนี้เพราะคุณสมบัติของคำกริยา *สร้าง* เป็น ergative ดังกล่าวข้างต้น

จากตัวอย่างคำแปลข้างต้น แม้กลวิธีการแปลอาจมีหลากหลาย แต่ผู้แปลต้องพิจารณาหากลวิธีที่ให้บทแปลสื่อความหมายได้เทียบเคียงกับต้นฉบับมากที่สุด และยังต้องมีความเป็นธรรมชาติ คือเป็นรูปแบบภาษาที่ผู้ใช้ภาษาไทยใช้กันจริงในสังคมไทย ด้วยเหตุดังกล่าว ในการวิเคราะห์ความถูกหรือผิด หรือคุณภาพของบทแปล ผู้แปลต้องคำนึงถึงสารของต้นฉบับที่ต้องถูกต้อง ครบถ้วน และมีความเป็นธรรมชาติในภาษาฉบับแปล กลวิธีการแปลแบบหนึ่งอาจเหมาะสมกับการแปลในบางรูปแบบ ผู้แปลจะต้องมีวิธีการวิเคราะห์หาความหมายและการเลือกใช้ถ้อยคำให้ถูกต้องเหมาะสมต่อไป กลวิธีการแปลแบบใดแบบหนึ่งอาจไม่ได้ถูกต้องเหมาะสมกับทุกรูปแบบการแปล การแปลคือการสื่อสาร ดังนั้นหากสารในฉบับแปลสื่อและสร้างอารมณ์ความรู้สึกของผู้รับสารในฉบับแปลได้เหมือนต้นฉบับก็จะถือว่า บทแปลนั้นสื่อสารได้อย่างสัมฤทธิ์ผลซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดที่ผู้แปลพึงกระทำให้ได้

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะทั่วไป

การศึกษาครั้งนี้เน้นย้ำว่า โครงสร้างภาษาเป็นสิ่งกำหนดความหมายได้ นอกเหนือจากความหมายที่ปรากฏตามรูปคำ และเสนอว่า วิธีการวิเคราะห์ทางโครงสร้างภาษา (syntactic analysis) สามารถอธิบายข้อผิดพลาดในการแปลได้อย่างชัดเจนว่า บทแปลนั้นมีความหมายถูกต้อง เป็นธรรมชาติหรือไม่ อย่างไร ด้วยเหตุนี้ ผู้แปลอาจนำเอาวิธีการอันเดียวกันนี้ไปประยุกต์ใช้กับการวิเคราะห์ความหมายของโครงสร้างอื่น ๆ ได้ โดยเฉพาะโครงสร้างที่มีความหมายหรือข้อมูลพิเศษแฝงอยู่ นอกจากนี้ ผลการศึกษาครั้งนี้อาจนำไปใช้ในการเรียนการสอนวิชาการแปล โดยผู้สอนอาจแสดงตัวอย่างการวิเคราะห์เชิงโครงสร้างเพื่อแสดงให้ผู้เรียนเห็นรูปแบบข้อผิดพลาดในการแปลที่เป็นรูปธรรมและอธิบายได้ด้วยกฎระเบียบทางไวยากรณ์ การอ้างอิงเช่นนี้จะเป็นแนวทางการแปลให้แก่ผู้ที่ไม่มีประสบการณ์ในการแปลได้ และเป็นการส่งเสริมการค้นคว้าเพิ่มเติมประกอบการแปล

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

เนื่องจากงานวิจัยนี้แสดงให้เห็นรูปแบบข้อผิดพลาดในการแปลโครงสร้าง passive voice เท่านั้น จึงอาจมีข้อจำกัดบางประการที่งานวิจัยเรื่องนี้ยังไม่สามารถตอบโจทย์ได้ และนักวิจัยอาจศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องได้เพื่อสร้างความเข้าใจในการแปลโครงสร้างนี้ได้อย่างรอบด้านมากยิ่งขึ้น เช่น

1. การวิเคราะห์หากลวิธีหรือรูปแบบการแปลโครงสร้าง passive voice ที่สื่อความหมายของโครงสร้างหรือจุดเน้นได้อย่างเหมาะสมในเอกสารต่างชนิด เพื่อแสดงให้เห็นความเหมือนและความต่างของแต่ละกลวิธีการแปล และเพื่อหาคำตอบว่า กลวิธีการแปลใดเหมาะสมกับเอกสารประเภทใดเป็นการเฉพาะหรือไม่

2. โครงสร้าง passive voice แสดงจุดเน้นหรือการเน้นน้ำหนักที่ผู้ถูกกระทำหรือกระบวนการมากกว่าผู้กระทำ ผู้วิจัยอาจศึกษาว่า ภาษาไทยมีกลไกใดที่จะแสดงจุดเน้นดังกล่าวได้นอกเหนือจากการใช้ถ้อยคำในการสื่อความหมาย เช่น การวิเคราะห์ในระดับอนุเฉท การวิเคราะห์บรรยากาศในตัวบทภาษากับการสื่อความหมาย

3. กลวิธีการแปลโครงสร้าง passive voice แต่ละประเภทมีผลต่อระดับภาษา ความเป็นทางการ ความเป็นธรรมชาติ หรือน้ำเสียงของสารหลักหรือไม่ อย่างไร

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “ข้อผิดพลาดในการแปลโครงสร้างและไวยากรณ์ภาษาอังกฤษในการแปลภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยของนิสิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยบูรพา” ได้รับทุนอุดหนุนวิจัยจากเงินรายได้ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

รายการอ้างอิง

เชวง จันทรเขตต์. (2528). *การแปลเพื่อการสื่อสาร.* ไทยวัฒนาพานิช.

นพรัตน์ จันทร์โสภา. (2568). ปัญหาและข้อผิดพลาดในการแปลภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยของนิสิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษ. *Journal of Buddhist Education and Research*, *11*(1), 454-470. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jber/article/view/281208

วรนาถ วิมลเฉลา. (2543). *คู่มือสอนแปล* (พิมพ์ครั้งที่ 8). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมภพ ใหญ่โสมานัง. (2563). *ความเข้าใจโครงสร้างและไวยากรณ์ภาษาอังกฤษที่ส่งผลต่อการแปลภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยของนิสิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยบูรพา.* [รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์]. มหาวิทยาลัยบูรพา.

สมภพ ใหญ่โสมานัง. (2565). *ข้อผิดพลาดในการแปลโครงสร้างและไวยากรณ์ภาษาอังกฤษในการแปลภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยของนิสิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยบูรพา.* [รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์]. มหาวิทยาลัยบูรพา.

สัญฉวี สายบัว. (2540). *หลักการแปล* (พิมพ์ครั้งที่ 6). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุพรรณี ปิ่นมณี. (2548). *การแปลขั้นสูง* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุพรรณี ปิ่นมณี. (2552). *แปลได้ แปลดี* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุพรรณี ปิ่นมณี. (2555). *แปลผิด-แปลถูก คัมภีร์การแปลยุคใหม่.* สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Collins COBUILD. (2012). *Collins COBUILD English usage* (3rd ed.). HarperCollins.

Iwasaki, S., & Ingkaphirom, P. (2009). *A reference grammar of Thai.* Cambridge University Press.

Siriseranee, W., & Chompurach, N. (2021). Errors in translation from English into Thai of the third-year English major students, Nakhon Phanom University. *Journal of Legal Entity Management and Local Innovation, 7*(3), 287-297. https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jsa-journal/article/view/246013

Swan, M. (2016). *Practical English usage* (4th ed.). Oxford University Press.

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University